

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Statistika za poslovno odločanje

SPO v kadrovske funkciji

prof. dr. Lea Bregar

8. predavanje

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Vsebina

1. Pomen kadrovske funkcije.
2. Vloga statistike v kadrovske funkciji.
3. Viri podatkov:
 - sekundarni notranji podatki (evidence v podjetjih)
 - primarni podatki
 - sekundarni zunanji podatki
4. Značilne spremenljivke in kazalci.
5. Analiza plač.

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

1. Pomen kadrovske funkcije

Pomen kadrovske funkcije

- Zagotavljanje človeških virov za doseganje poslovnih ciljev.
- Kakovost človeških virov in konkurenčnost podjetja.
- Sodobni programi, metode in tehnike managementa.

2. Vloga statistike v kadrovske funkciji

Vloga statistike v kadrovske funkciji

Statistično preučevanje pojavov, to je spremenljivk o človeških virih (zaposlenih)

- Analiza stanja in dinamike.
- Analiza strukturnih sprememb in njihovih učinkov.
- Analiza povezav med preučevanimi pojavi.

Nekaj primerov.

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

3. Viri podatkov

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Viri podatkov: evidence v podjetjih

- Kadrovske evidence.
- Računovodski podatki.
- Druge evidence.

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Osnovne metode zbiranja primarnih podatkov

- Osebni intervju
- Anketa
- Opazovalne študije

Osební intervju

- **Intervju z iskalcem zaposlitve** (prvi, ponovitveni ...): vrednotenje znanj, spretnosti, odzivnosti itd. → ocena ustreznosti posameznika razpisnemu profilu
- **Letni ocenjevalni intervju:** primerjava zastavljenih z doseženimi cilji posameznika → pomembno z vidika določanja višine enkratnih nagrad za uspešnost dela posameznika, pogosto pa tudi variabilnega dela plače

Skupinski intervju (fokusna skupina)

- Z namenom postavljanja strateških in taktičnih ciljev poslovnih enot → zmanjševanje planskega razkoraka.
- Z namenom reorganizacije poslovnih enot → izboljšanje učinkovitosti poslovanja.
- Z namenom racionalizacije poslovnih procesov → izboljšanje učinkovitosti poslovanja.

Diskusija: katere kazalnike učinkovitosti poslovanja poznate in na kakšen način bi jih veljalo sistemizirati?

Anketa: Opredelitev

Metoda zbiranja podatkov o stališčih zaposlenih, povezanih:

- z delom,
- z nagrajevanjem,
- z obveščanjem v podjetju,
- z osebnim razvojem in možnostmi napredovanja v podjetju,
- z možnostmi izobraževanja in usposabljanja v podjetju,
- z varnostjo zaposlitve v podjetju,
- s statusom v podjetju.

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Anketa: Ilustrativni primer

Navodilo
Zelo pazljivo preberite vsako od spodaj navedenih trditev in razmislite, v kolikšni meri se z njo strinjate. Svoje (ne)strinjanje izrazite s pomočjo naslednje lestvice:

	1 = Sploh se ne strinjam	2 = Ne strinjam se	3 = Sem nevtralen	4 = Strinjam se	5 = Popolnoma se strinjam
Delo, ki ga opravljam v podjetju X, je privlačno.	1	2	3	4	5
Delovni pogoji v podjetju X so odlični.	1	2	3	4	5
Delovni čas v podjetju X je ustrezen.	1	2	3	4	5
Delo, ki ga opravljam v podjetju X, dobro obvladujem.	1	2	3	4	5

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Anketa: Diskusija

- Možnosti posredovanja anketnega vprašalnika zaposlenim?
- Značilnosti merske lestvice spremenljivk, uporabljenih v ilustrativnem primeru?
- Možnosti za uporabo statističnih analitičnih orodij?
- Drugi ilustrativni primeri zbiranja podatkov s pomočjo anket v okviru kadrovske funkcije?

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Opazovalne študije

- Primeri opazovalnih študij:
 - analiza poteka delovnega procesa,
 - analiza neformalnih struktur / omrežij,
 - navidezno nakupovanje.
- Etična vprašanja opazovalnih študij.
- Metode za sistemizacijo rezultatov opazovalnih študij.

Viri podatkov: zunanji podatki

- SURS: SI-STAT (Demografsko in socialno področje, Trg dela).
- IVZ: Odsotnost z dela in vzroki odsotnosti.
- Eurostat (Labour Market, Education and Training, Population and Social Conditions).
- ILO
(<http://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm>)

Nekatere raziskave v RS o zaposlenih

- Anketa o stroških dela, štiriletna raziskava, SURS, 2004.
- Indeks stroškov dela, četrletno, SURS.
- Anketa o delovni sili, četrletno, SURS.
- Poročilo o izplačanih plačah pri pravnih osebah, mesečno, AJPES.
- Aktivno prebivalstvo, mesečno, SRDAP.

4. Značilne spremenljivke in kazalci

Značilni kazalci in spremenljivke

Nekatere tipične spremenljivke:

- osnovne sociodemografske spremenljivke
- plače in stroški dela
- delovne ure (plačane, opravljene)
- zastavljeni osebni cilji
- usposabljanje v podjetju in izven njega
- kompetence zaposlenih
- portfelj znanj...

Nekateri tipični kazalci:

- prisotnosti / odsotnosti na delovnem mestu
- produktivnosti
- inovativnosti
- pritožb / napak / izmeta
- strukturni kazalci
- kazalci razlik med spoloma...

V premislek

S katerimi kazalci bi opisali:

- vložke
- stanje
- rezultate

človeških virov?

Kako bi na primer izračunali koeficient fluktuacije ali pa strukturo zaposlenih po izobrazbi?

Pregled uporabnih klasifikacij

- ♦ NACE Rev. 1 (klasifikacija dejavnosti).
- ♦ ICSE (klasifikacija statusa/položaja v zaposlitvi).
- ♦ ISCO (klasifikacija poklicev).
- ♦ ISCED (klasifikacija po izobrazbi).

Univerza v Ljubljani
**EKONOMSKA
 FAKULTETA**

5. Analiza plač

Univerza v Ljubljani
**EKONOMSKA
 FAKULTETA**

Osnovni pojmi

- ♦ Plače = redna plačila.
- ♦ Zaslužki = dohodki, sredstva za življenje.
- ♦ Stroški dela = izdatki delodajalcev v zvezi z zaposlovanjem.
- ♦ Sredstva za zaposlene = izplačila delodajalcev zaposlenim po opredelitvi SNA.
- ♦ Povprečne plače = izplačila/zaposleni (delovne ure).

Univerza v Ljubljani
**EKONOMSKA
 FAKULTETA**

Indeksi plač

- ♦ Enostavni indeksi plač
 - primerjava plač za isto kategorijo ali skupino zaposlenih v času ali prostoru
- ♦ Skupinski indeksi plač
 - primerjava plač za več kategorij ali skupin zaposlenih v času ali prostoru (s stalno ali spremenljivo strukturo zaposlenih)

Skupinski indeksi plač

- ◆ Indeks skupnih plač.
- ◆ Indeks povprečnih plač:
 - s stalno strukturo zaposlenih;
 - s spremenljivo strukturo zaposlenih.

Računski primer

Izračun indeksov plač: primer

Skupina	Skupno izplačane plače v baznem obdobju v € (W ₀)	Skupno izplačane plače v tekočem obdobju v € (W _t)	Št. zap. v baznem obdobju (T ₀)	Št. zap. v tekočem obdobju (T _t)
I. razred	30.000	11.000	30	10
II. razred	60.000	84.000	50	60
III. razred	30.000	100.000	20	40
Skupaj	120.000	195.000	100	110

Indeks skupnih plač

$$I_w = \frac{W_t}{W_0} = \frac{\sum_{i=1}^n p_{ti} \cdot T_{ti}}{\sum_{i=1}^n p_{0i} \cdot T_{0i}} \cdot 100 = \frac{19.500}{12.000} \cdot 100 = 162,5$$

Indeks povprečnih plač s spremenljivo strukturo

$$I_{\bar{p}} = \frac{\bar{p}_1}{\bar{p}_0} \cdot 100 = \frac{\frac{\sum_{i=1}^n \rho_{1i} \cdot T_{1i}}{\sum_{i=1}^n T_{1i}}}{\frac{\sum_{i=1}^n \rho_{0i} \cdot T_{0i}}{\sum_{i=1}^n T_{0i}}} \cdot 100 = \frac{1.773\text{€}}{1.200\text{€}} \cdot 100 = 147,75$$

Indeks povprečnih plač s stalno strukturo

$$L_{\rho} = \frac{\sum_{i=1}^n \rho_{1i} \cdot T_{0i}}{\sum_{i=1}^n \rho_{0i} \cdot T_{0i}} \cdot 100 = \frac{153.000\text{€}}{120.000\text{€}} \cdot 100 = 127,5$$

Indeks strukturnih premikov

$$I_{str.pr.} = \frac{I_{\bar{p}}}{L_{\rho}} \cdot 100 = \frac{147,75}{127,50} \cdot 100 = 115,9$$

strukturni premiki = $I_{\bar{p}} - L_{\rho}$

Nominalne vs. realne plače

Nominalna plača je opredeljena kot prejeti denarni znesek na enoto opravljenega dela v določenem obdobju.

Realna plača je opredeljena s pomočjo "košarice" proizvodov in storitev, ki jih je z njo mogoče kupiti - pojem kupne moči.

Izračun realnih plač

- ♦ realne plače iz tekočega obdobja delimo z realnimi plačami iz baznega obdobja;
- ♦ indeks nominalnih plač delimo z indeksom cen življenjskih potrebščin.

Primer izračuna

Metodološka usklajenost realnih plač (indeksa realnih plač) in indeksa cen življenjskih potrebščin ter problemi v praksi?

Opredelitev bruto plač

- ♦ **EU:**
vsa plačila v gotovini ali v blagu preden so odšteti neposredni davki in delodajalčevi prispevki za socialno varnost in pokojninsko zavarovanje, ki jih delodajalci plačujejo za zaposlene.
- ♦ **RS:**
bruto plače zajemajo izplačila zaposlenim osebam za delo v polnem delovnem času in krajšem ali daljšem od polnega delovnega časa (+ dodatne kategorije).
bruto plače ne zajemajo nadomestil, ki ne bremenijo pravnih oseb.

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Opredelitev neto plač

- **RS:**
bruto plače, zmanjšane za prispevke za socialno varnost in akontacijo davka od osebnih prejemkov

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

V premislek

Koliko minut oziroma ur dela mora opraviti delavec s povprečno neto plačo, da si lahko nabavi 1 enoto naslednje dobrine?

- kilogram črnega kruha
- liter mleka
- kilogram prave kave
- avtomobil Renault Clio
- vstopnico za kino
- barvni televizor

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

• ŽIVLJENJSKA RAVEN •

Delovni čas, potreben za nakup potrošnih dobrin

	1990	2005
Črni kruh (kg)	21'	23'
Krompir (kg)	19'	5'
Mleko (l)	15'	8'
Sladkor (kg)	24'	12'
Prava kava (kg)	3h 51'	1h 31'
Dnevni časopis	13'	10'
Barvni TV (56 cm)	163h 35" ¹⁾	61h 47'
Avtomobil Renault Clio	4 389h 2" ¹⁾	2 634h 11'
Vstopnica za kino	45'	1h 1'

1) Podatek za 1995.

Vir. SURS, Slovenija 15 let po osamosvojitvi, str. 7

Literatura

- Irena Ograjenšek: Zapiski predavanj. Drugi del. V pripravi.
- Irena Ograjenšek in Mojca Bavdaž: Zgledi rešenih nalog iz statistike za poslovno odločanje.
